

**Miljø- og
Ligestillingsministeriet**
Departementet

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Vand og pesticider
J.nr. 2025 - 2918
Den 21. maj 2025

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 733 (MOF alm. del) stillet 23. april 2025 efter ønske fra Theresa Scavenius (UFG).

Spørgsmål nr. 733

” Vil ministeren svare på nedenstående fire spørgsmål som opfølgning på besvarelsen af 4. april 2025 af MOF alm. del – spm. 532, hvoraf det fremgår, at der i Danmark er godkendt et antal sprøjtemidler med særdeles store sundheds- og miljøskadelige egenskaber til anvendelse i landbrug, gartneri og skovbrug? I alt er der ifølge Miljøstyrelsens fremsendte liste aktuelt godkendt 355 sprøjtemidler, der alle er forsynet med mindst en men ofte flere sundheds- og miljøadvarsler (H-sætninger). Det drejer sig bl.a. om kategorier med følgende risici: 27 midler, der er mistænkt for at kunne fremkalde kræft (H-sætning 351) 49 midler, der er mistænkt for at skade forplantningsevnen eller det ufødte barn (H-sætning 361) 39 midler, der kan forårsage organskader (H-sætning 370) 125 midler, der kan forårsage allergisk hudreaktion (H-sætning 317) 330 midler, der er meget giftige og kan forårsage langvarige virkninger på vandlevende organismer (H-sætninger 400, 410-413).

1) Vil ministeren begrunde, hvorfor Miljøstyrelsen godkender sprøjtemidler, der mistænkes for at 1. volde kræft, 2. skade fertiliteten eller det ufødte barn, 3. kan forårsage organskader på mennesker, 4. kan forårsage allergi, og som har 5. ekstremt negative virkninger på organismer i miljøet. Der ønskes en detaljeret begrundelse for tilladelserne for hver af de nævnte risici. 2) Vil ministeren redegøre for, om der er specifikke handlingsplaner vedtaget for at udfase disse fem kategorier af skadevoldende sprøjtemidler med konkrete tidsfrister for ophør af hver enkelt kategori? 3) Vil ministeren beskrive de juridiske muligheder for at opnå erstatning for skaderamte og/eller afdødes pårørende, og hvor brugere af de ovennævnte sprøjtemidler har forårsaget skader på menneskers helbred, ejendom og på miljøet? 4) Vil ministeren redegøre for, hvordan ministeriet, specifikt i forhold til miljøgodkendelser af sprøjtemidler med store sundheds- og miljøskadelige egenskaber, har implementeret det i EU vedtagne forsigtighedsprincip fra februar 2000, der dikterer, at hvis der er en risiko for, at en bestemt politik eller handling kan forårsage skade på offentligheden eller miljøet, og hvis der ikke er videnskabelig enighed på området, bør den pågældende politik eller handling ikke udføres?”

Svar

Alle anvendte aktivstoffer i plantebeskyttelsesmidler bliver risikovurderet i EU både ift. sundhed og miljø. Kun hvis et aktivstof vurderes sikkert at anvende for mennesker og miljø, kan det godkendes i EU. Efter godkendelsen af aktivstofferne skal selve plantebeskyttelsesmidlerne, hvori de indgår, godkendes nationalt. Miljøstyrelsen står for godkendelsen af plantebeskyttelsesmidlerne i Danmark. Godkendelsen kan kun gives, hvis en grundig risikovurdering viser, at brugen er sikker for miljøet og mennesker. Det indebærer, at der ikke er en uacceptabel risiko forbundet med anvendelsen.

Jeg har i besvarelsen af dit spørgsmål indhentet bidrag fra Miljøstyrelsen vedrørende H-sætninger og hvordan disse behandles ifm. godkendelse af plantebeskyttelsesmidler. Miljøstyrelsen skriver, at:

”Stoffer og blandinger skal klassificeres, mærkes og emballeres forsvarligt for at forebygge ulykker hos brugerne og for at minimere påvirkningen af miljøet iht. EU’s forordning om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger (CLP-forordningen).

Plantebeskyttelsesmidler kan som udgangspunkt ikke godkendes, hvis de indeholder stoffer, der er kræftfremkaldende, reproduktionstoksiske (skadelig for forplantningsevnen), mutagene (kan ændre arveanlæg), eller er hormonforstyrrende, i den værste kategori.

H-sætninger er faresætninger iht. CLP-forordningen. H-sætninger kan have betydning for, hvorvidt et plantebeskyttelsesmiddel kan godkendes, hvem der må anvende det, hvor det må anvendes, og hvor stor en afstand, der skal holdes til offentligheden. Plantebeskyttelsesmidler til private må ikke have H-sætninger for sundhedseffekter i deres klar-til-brug-form (efter fortynding med vand), og må kun have H-sætninger for lokal irritation af hud og øjne eller allergi inden en evt. fortynding.

Klassificeringen af et stof eller en blanding er baseret på stoffets eller indholdsstoffernes iboende egenskaber for sundhed og miljø samt de fysiske farer ved stoffet eller blandingen, men tager ikke højde for, hvordan en blanding, her et plantebeskyttelsesmiddel, bliver brugt, eller f.eks. om midlet fortyndes, inden det udsprøjtes. Klassificering af et stof eller en blanding med tilhørende H-sætninger indgår i flere led af den vurdering, som Miljøstyrelsen laver, før et plantebeskyttelsesmiddel kan godkendes. I forbindelse med vurderingen sikrer Miljøstyrelsen, at alle godkendte plantebeskyttelsesmidler klassificeres og mærkes med de relevante H-sætninger iht. CLP forordningen.

De korrekte H-sætninger fastsættes på baggrund af forsøg med plantebeskyttelsesmidlet, og/eller beregnes ud fra klassificeringen af midlets indholdsstoffer. Det er det ufortyndede middel, der klassificeres, og klassificeringen er derfor ikke nødvendigvis relevant for det fortyndede middel, som i sidste ende udsprøjtes på marken. H-sætningerne på plantebeskyttelsesmidler er derfor ikke udtryk for, hvorvidt de pågældende midler udgør en miljø- eller sundhedsmæssig risiko ved den godkendte brug, da midler typisk opblandes med vand inden brug.

I forhold til sundhed anvendes de data, der ligger til grund for plantebeskyttelsesmidlets klassificering med H-sætninger, i fastsættelsen af en værdi, som er den maksimale mængde plantebeskyttelsesmiddel, mennesker kan udsættes for uden, at det har konsekvenser for sundheden. Værdien er fastsat på EU-niveau og benyttes, når Miljøstyrelsen udfører en specifik risikovurdering for mennesker. Risikovurderingen tager højde for den estimerede mængde af midlet, som mennesker kan udsættes for, holdt op i mod den fastsatte værdi, og det vurderes om anvendelsen er sikker. Hvis risikovurderingen viser, at mennesker kan blive påvirket, fastsættes der risikobegrænsende foranstaltninger, fx afstandskrav til naboer eller brug af handsker eller åndedrætsværn, således at udsættelsen ved brug begrænses til et acceptabelt niveau.

I forhold til miljø angiver H-sætningerne for vandorganismer, hvor giftigt det koncentrerede middel er for vandmiljøet, hvis der fx sker en ulykke eller spild af midlet. Ved den konkrete anvendelse af midlet er der typisk tale om en høj grad af fortynding, hvor midlet opblandes i flere hundrede liter vand før udbringning. Ligesom for sundhed udføres der en specifik risikovurdering for dyr og planter, herunder i vandmiljøet, som tager højde for den estimerede mængde af midlet, som dyr og planter kan udsættes for holdt op i mod den giftighed, det udgør. Hvis den risikovurdering viser, at fx vandorganismer kan blive påvirket, fastsættes der risikobegrænsende foranstaltninger, fx afstandskrav til vandløb og søer.

Når et plantebeskyttelsesmiddel klassificeres og mærkes med H-sætninger, mærkes det samtidig med tilhørende sikkerhedsætninger (P-sætninger). Disse P-sætninger har til formål at forebygge eller

mindske skadelige effekter for sundhed og miljø ved fx at påbyde brug af personlige værnemidler ifm. brug, førstehjælp, affaldshåndtering, undgåelse af udledning til miljøet mm.”

Rammen for myndighedernes arbejde med plantebeskyttelsesmidler er Sprøjtemiddelstrategien 2022-2026, som er vedtaget som del af en bred politisk aftale i Folketinget. Målet med strategien er, at der anvendes så få plantebeskyttelsesmidler som muligt – og at de midler, der anvendes, skal være de mindst belastende. Et af midlerne til at opnå målsætningerne i strategien er den stramme praksis for godkendelse af sprøjtemidlerne, som bl.a. indebærer, at der stilles højere krav til plantebeskyttelsesmidlers effekt på miljøet, end der følger af EU-kravene, bl.a. ift. risikoen for grundvandet. Såfremt plantebeskyttelsesmidlerne ikke anvendes korrekt, kan den enkelte bruger stilles til ansvar for evt. miljøskader, forgiftningsskader, mv.

Magnus Heunicke

/

Lea Frimann Hansen